

Til 15. Kontoen er affattet i Overensstemmelse med det til Folketingets 3de Behandling af Finanslovsforslaget for 1893—94 stillede Vædringsforslag; jfr. Rigsdags-tidenden for 1892—93, Tillæg B, Sp. 999—1022. Man har kun anset det for hensigtsmæssigt at foretage en formel Vædring ved at anføre Skolerne indenfor de forskellige Grupper i alfabetisk Orden i Stedet for som hidtil i kronologisk Rækkefølge efter Tidspunktet for den første Bevilling af Tilskud.

Man gengiver her Ordlyden af den i Skrivelse fra Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet til Folketingets Finansudvalg givne Begrundelse af det nævnte Forslag:

Under Henvisning til det herfra stillede Vædringsforslag til Finanslovsforslagets 2den Behandling vedrørende Sorø Akademi's Tilskud til Realskoler har det ærede Udvalg i Skrivelse af 1ste d. M. begæret Oplysning om de Regler, Ministeriet maatte paatænke at foreslaa for denne Bevilling for Fremtiden.

I denne Anledning tillader jeg mig under Henvisning til de Oplysninger, der ere meddelte Udvalget (Bilag I), her at anføre Hovedpunkterne af, hvad jeg efter gentagen Overvejelse af Sagen anser for gennemførligt med Hensyn til en regelbunden Ordning af de omhandlede Bevillinger, idet herved ikke blot Realskolerne, men ogsaa de under den ovennævnte Konto indbefattede lærde Skoler maa havees for Øje.

De Spørgsmaal, der her komme i Betragtning, angaa dels Beløbet af Stats-tilskuddet, dels, hvor meget der heraf skal anvendes til Tripladsjer, dels Tilskuddet fra kommunale Autoriteter, dels endelig Tilskuddets Afhængighed af, at vedkommende Skole har Ret til at diakttere sine Elever til Eksamen. Man maa fastholde den i det ovennævnte Vædringsforslag angivne Inddeling af Skolerne, da disse herved ere ordnede paa en Maade, der stemmer med deres væsentligste Særegenheder.

For saa vidt de "særlig stillede kommunale" Skoler ere satte i samme Klasse som de egentlige kommunale Skoler, skal her indskydes en nærmere Forklaring. Ordningen er begrundet i hine Skolers Bestaafenhed som Stiftelser, der ere underlagte en offentlig, til dels kommunal Bestyrelse, og især i økonomisk Henseende ere knyttede nær til Kommunes Skolevæsen. Til de særlig stillede Skoler henhøre i denne Sammenhæng følgende: Skolerne i Thisted, Hjorring og Vejle og Tørens Skole; blandt de øvrige nyde Skolerne i Helsingør, Slagelse, Bordingborg, Kolding og Fredericia Tilskud af det lærde Skolevæsens Budget. I øvrigt henvises her til "det højere Skolevæsen" S. 286, hvor det blandt andet bemærkes, at disse Skoler ere fremkomne paa forskjellig Maade, ved Samvirken enten af Stat og Kommune — navnlig ved Medlæggelsen af lærde Skoler — eller af Kommunerne og private Bidragsdere, eller ved alle tre Faktors Medvirkning; jfr. endvidere med Hensyn til de økonomiske Forhold de i "Meddelelser om de lærde Skoler m. m." for 1890—91 givne Overfigter S. 312—21 og S. 322—347. — Om de egentlige kommunale Skoler er kun at bemærke, at disse i alle Henseender ere indordnede under vedkommende Kommunes Skolevæsen, saaledes at Stats-tilskuddet til dem fremtræder som en i særligt Dømed ydet Understøttelse til Kommunen.

For selve Størrelsen af Stats-tilskuddet til de kommunale eller private Skoler kan der, under Hensyn til de forskellige Forhold, der her komme i Betragtning, navnlig den stedlige Befolknings Tæthed og Skolernes økonomiske Trang, der selvfølgelig ofte kan staa i omvendt Forhold til Elevantallet, ingen almindelig Regel opstilles, men enhver ny Ansøgning om Tilskud eller Forhøjelse af Tilskud maa underkastes en særlig Prøvelse. Dog kan det formentlig gøres til Regel, at Maximum af Understøttelsen, med Forbehold af de enkelte Undtagelser, der allerede ere bevilgede eller bragte i Forslag, fastsættes til 2,000 Kr. aarlig, samt at det aarlige Tilskud ikke bliver under 500 Kr.

Fordringen om et vist Antal Tripladsjer bør formentlig helt bortfalde saa vel ved de egentlige kommunale som ved de særlig stillede kommunale Skoler. Alle de herhenhørende Skoler ere nemlig ved den tidligere Lovgivning (særlig Anordningen om Kobstædernes Skolevæsen af 29de Juli 1814 § 79) forpligtede til at opretholde en Del Tripladsjer, og de bortgive faktisk et betydeligt Antal af saadanne. Paa den anden Side kan der, naar den formelle Fordring herom bortfalder, efter Omstændighederne være Anledning til at gøre Tilskuddet betinget af, at vedkommende Kommune til Forbedring af Almue-skolevæsenet arbejder hen mod det Formaal at kunne afholde den ved Resolution af 4de Marts 1891 anordnede Borger-skoleeksamen.

Hvad de private Skoler angaar, anser man det for en retfærdig Ordning, at det hele Beløb, som Understøttelsen andrager ud over det foranævnte Minimum-tilskud af 500 Kr., forlanges anvendt til Tripladsjer. Det er allerede nu almindeligt, at mindst